

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare odată în săptămână: DUMINECA

<p>Prețul Abonamentului : Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. " " " pe 1/2 an . 2 " 50 " " România și străinătate pe an . 14 franci " " " " pe 1/2 an 7 "</p>	<p>Prețul inserțiunilor : Pentru publicațiuni oficioase, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte, 3 il., până la 200 de cu- vinte, 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Corespondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ“; ează banii de prenumerațiune și inserțiuni la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș</p>
--	--	--

Cercetarea bisericii

(Fine)

La noi nu se crește poporul pentru biserică.
 Exemplele aduse în numărul trecut afirmă susținerea noastră.

Creșterea, de care vorbim noi, nu este tocmai lucru ușor, cu toate acestea greutățile se pot învinge prin zel și prudența și rezultatul creșterii e sigur și mulțamitoriu*).

Așa dar' ce se facem?

Trei lucruri:

I. Să nu admitem la biserică pe aceia, cari nu sunt inițiați în cele ale religiunii, cu alte cuvinte pe copii nepregătiți pentru cercetarea bisericii.

Cercetarea bisericii din partea copiilor mici este condamnată din mai multe considerațiuni. Aducerea lor la biserică n'are nici un înțeles. Am zis, că biserica este un loc, în care oamenii își manifestază credința și speranța în Dzeu și iubire către dânsul. Oare sunt capabili de aceasta copii, cari n'au nici o idee despre Dzeu, și despre raportul ce există între Dzeu și om? Nu. — Mai departe copii mici aduși la biserică *conturbă* pe aceia, cari îi aduc la biserică, sau pe alți credincioși cu neli-niștea lor nevinovată și copilărească. În fine aducerea lor la biserică este chiar *periculoasă*. Ei crescând se pomenesc oare cum familiarizați cu biserica și aci își permit lucruri, ce le fac și acasă. Din acestea se explică disordinea și imposibilitatea de a disciplina pe copii mai târziu în biserică, — mai cu samă, dacă ei sunt crescuți desmățați de acasă. Din astfel de copii e greu a crește oameni bisericosi în înțelesul strins al cuvântului.

La aceste rezultate ajungem dacă privim lucrul și din alte puncte de vedere. Dela băeții, cari se dau la măestrii sau la școală se cere o dezvoltare oare care corporală și spirituală. Dă-și cineva la un

croitoriu băiatul, care încă nu cunoaște acul și foarfecile, sau la un rotariu înainte de a cunoaște cuțitul sau securea? Nu. Primescu-se la școală băeții, cari încă nu pricep cuvintele simple ale învățătorului? Nu! Dacă *nu*, apoi de ce se nu pretindem dela copii noștrii, ca ei dacă merg la biserică să aibă măcar ideile de Dzeu și de biserică, de scopul bisericii și menirea cultului etc. Acolo suntem grozav de scrupuloși, aici din cale afară indiferenți, ca se nu zic nepricepuți. E aceasta serios, logic?

De ce, ca părinți, se nu imităm și în privința aceasta pe Iosif și Maria, cari au dus prima oară la templu pe Isus, când acesta a fost de 12 ani?

Din cele zise până aci, cred că crescătorii poporului nostru află destule motive, ce se-i îndemne a pași rezolut în contra cercetării bisericii din partea copiilor mici.

II. Să pregătim copilașii pentru cercetarea bisericii.

Aceasta pregătire se face în școală și anume cu băeții începători. Acestor băeți le vorbim în cele dintâiu săptămâni, ba chiar și luni, în oarele de religiune, despre Dzeu și om. Facem pe elevi ca să aibă idei măcar despre ființa și însușirile lui Dzeu: Dzeu e o ființă spirituală, este creatorul, susținătorul și guvernatorul lumii; el este atotputernic, atotștiutoriu, atotbun, atotîndurat etc. Trecem apoi la om și firea lui: Omul este cea mai de frunte ființă de pe pământ, dar cu toate acestea este neputincios și are totdeauna lipsă de ajutorul lui Dzeu.

Omul primește acest ajutoriu dacă crede în Dzeu, dacă îl iubește și împlinește poruncile lui și dacă cere ajutoriu lui. Mai departe învățătoriu va spune elevului, că cel mai potrivit loc, în care omul își poate manifesta credința sa, iubirea sa etc. față de Dzeu este casa lui Dzeu, biserica. Ací prin cântări și rugăciuni omul se pune în atingere cu Dzeu, carele îi împărtășește bunătățile sale.

Propunând învățătoriu aceste, în elevi se naște dorința de a practica cele câștigate în teorie, dorința

*) Asemen. S. Popescu: Catechetică, București, 1892. pag 35 ss.

de a merge la biserică, a se ruga și cânta intrînsa, cu alte cuvinte, a lua activ parte la serviciul divin. Începătorilor li s'ar propune din rugăciuni *Tatăl nostru* pe scurt, ear din cântări unele cântări liturgice ușoare, ca *Doamne 'ndură-te spre noi* (odată și de trei ori), *Dă-ne Doamne, Ție Doamne, Sânta Dmnezeule...*, *Amin* ș. a.

Sevărîndu-se cele zise, elevii pot cerceta biserică; dar trebuie să punem mare pond pe prima mergere la biserică, dacă voim, ca munca noastră să aducă roade. Aici vine mai întăiu de considerat ziua, în care să se conducă elevii la biserică. Ziua aceasta trebuie să fie o s'erbătoare mare și dacă se poate o s'erbătoare, a cărei „îns'emnătate revarsă o lumină festivă asupra *intrării elevilor în biserică* și care, prin care-va asemănare a ei cu s'erbătoarea ocațională a copiilor, dă catihetului material bogat și potrivit pentru o cuv'entare, ce, cum vom vedea, are să o țină. Astfel de s'erbători ar fi *Intrarea în biserică, Nașterea Domnului*.”

În aceasta zi băeții în haine s'erbătorești să adună în școală. Părinții lor încă pot să-i însoțască. După o rugăciune potrivită catihetul le ține o cuv'entare despre menirea bisericii, scopurile, ce le ajung oamenii prin umblarea la biserică, relele ce rezultă din necercetarea acesteia etc. Toate acestea însă să steie în str'ensă legătură cu cele ce le-au învățat elevii până aci din religiune. La toate acestea să iee parte și acei elevi, cari deja cercetează biserică.

Să pleacă apoi la biserică.

Înv'etătorii să așează în r'end, mai nainte fețele apoi băeții, cei mai mici înainte după aceștia cei mai mărișori. În fruntea școlarii duce unul steagul școlii, o cruce sau un prapore, în urma lor învățătorii cu părinții. „Plecarea și întreaga procesiune de la biserică, au să fie însoțite de sunetul clopotelor (și bubuitul trascurilor), anume spre a predispuce pe elevi și mai mult pentru o vie impresionare, (care să rămână neștearsă din mintea copiilor), și a da s'erbătorii receruta ei importantă și prin semne esteriore.”

În biserică fiecare elev să așază la locul său, ce are să-l păstreze până la finea anului. Pentru de a încunajura eventuale neordine la designarea locului... este bine, ca catihetul să facă cu o zi mai nainte, când nu e serviciu divin, o conducere de probă la biserică, cu care ocaziune să li-se designeze elevilor locul și să li se spună, cum să steie, ce să facă etc. în biserică.

Tot aici ar fi locul să vorbim și de timpul, cât să steie elevii în biserică. Momentul intrării este câteva minute înainte de începutul liturgiei. Elevii să se demită acasă la finea liturgiei; dar' dacă să țin predici, parastase etc., atunci înainte de a să începe acestea.

Aceasta regulă, după împrejurări să se observe și cu elevii mai mărișori.

Es'irea din biserică să face ca intrarea. În r'end și doi cu doi merg toți în școală, li să fac observări privitoare la purtarea etc. lor în biserică. Observațiunile aceste să fie serioase, blânde și foarte scurte; elevii să dimit apoi acasă.

III. Din momentul, în care în faptă au fost introduși elevii în biserică, să începe *educațiunea lor pentru cercetarea bisericii*.

Educațiunea aceasta să face atât în școală, cât și în biserică.

În școală catihetul are ocaziune să educă pe elevi pentru cercetarea bisericii în oarele de religiune, apoi la catihisație și în fine la probele de cântare ale corurilor.

La propunerea istoriei biblice sau a celei bisericești, apoi la propunerea catechismului, catihetul poate afla loc fiecărei învățături dogmatice sau morale în liturgie, cu atât mai v'ertos, că toate actele liturgice închipuesc și amintesc vieța Mântuitorului dela naștere și până la înălțare. Tot așa stăm cu rugăciunile și cântările.

Mână în mână cu studiul religiunii să meargă es'plicarea s'ântelor slujbi dzești, încep'nd cu liturgia*).

Elevii să nu să admită la serviciu divin, pe cari nu-le cunosc din es'plicările catihetului.

La catichisare pe lângă repețirea și amplificarea cunoștințelor câștigate din religiune în școală, catihetul are să se ocupe cu es'plicarea — mai pe larg — a s'antei liturgii și a celorlalte servicii dzești.

Și mai cu succes să poate face aceasta, când — d. e. la coruri — să învață singuraticile cântări liturgice. Catihetul es'plică cuprinsul cântării, ce să studiază și legătura între cântare și cuvintele preotului.

În biserică să educă oamenii pentru cercetarea ei *nemijlocit* prin *predici*, ear *mijlocit* prin sevărșirea serviciilor cu *acurâtețe demnitate și solemnitate*.

Unul dintre cele mai însemnate mijloace pentru de a susține religiozitatea și moralitatea în popor sunt predicile. Predicile însă numai atunci sunt ascultate cu plăcere și folos, dacă obiectul lor este variat. În interesul variațiunii, dar tot odată și cu scopul de a câștiga pe p'oporenii pentru cercetarea bisericii, preotul e îndatorat a ținea și astfel de predici, al căror obiect să fie: es'plicarea cultului divin, foloasele umblării la biserică etc.

Mijlocit să educă poporul pentru cercetarea bisericii prin sevărșirea serviciilor cu acurâtețe, demnitate și solemnitate. Cântările, rugăciunile și ceterile să nu fie o simplă mormăitură, ci interpretarea lor să fie respicată și cu înțeles. Preotul slujitoriu să fie pătruns de chemarea ei oficiul său, să fie conștiu de lucrul, ce-l sevărșește.

*) Pentru es'plicarea serviciilor divine să poate folosi: *Liturgica de Ștefunelii*.

Solemnitatea cultului încă are mare influință asupra mulțimii, de aceea păcătuiim, când nu ne dăm silință, ca fie care act liturgic să se presinte cât se poate mai solemn.

Dacă facem cât putem, vom ajunge unde vrem!

Notiță bibliografică

În tipografia arhidieceșană a apărut: **Manual de istoria bisericească** pentru tinerimea de confesiunea greco-orientală din școalele medii și comerciale de *Dr. Ilarion Pușcariu*.

Telegraful Român din Sibiu în numărul său din 21 Decembrie 1893 făcând o mică dare de samă despre cărțile D-lui Pușcariu, încheie cu următoarele cuvinte: „Ne mărginim deocamdată la aceste apretieri generale fără a avea pretenția a zice, că am făcut o dare de samă. Cărțile trebuiesc citite de toți cei ce se interesează pentru ca să ajungă la conclusia noastră: „*între cărțile de soiul acesta cărțile amintite sunt cele mai bune.*“

Trebue să ne bucurăm când vedem că bărbații noștri își dau silință a ne îmbogăți literatura și mai cu samă literatura studiului religiunii, știind că religiunea e factorul principal în educațiune, dar e și datorința noastră să căutăm ca tinerimea să capete numai cărți scrise bine din cari să scoată cunoștințe temeinice și adevărate.

Cetind opul din cestiune am ajuns la o conclusiune contrară Dnilor dela Telegraful Român și adică, că Manualul de istoria bisericească nu numai că nu e cel mai bun dintre cele apărute până acum, ci are multe scăderi; din multe locuri vedem că autorul însuși nu are cunoștință despre materialul, ce voește să-l trateze, apoi sunt atâtea contraziceri în cartea aceasta, că în forma ei de acum abia ar putea fi introdusă ca manual de școală.

Cartea se împarte în 2 părți; în partea I tratează autorul despre istoria bisericească în general, iar în partea a II despre istoria bisericii române.

Partea I o împarte autorul în 4 perioade:

1. Dela întemeierea bisericii până la anul 325.
2. Dela 325—787, când s'a ținut ultimul sinod ecumenic.

3. Dela 787—1453, adică până la căderea Constantinopolei.

4. Dela 1453 până în prezent.

Împărțirea aceasta — după părerea noastră — e greșită fiindcă nu ține cont de cele mai însemnate evenimente din istoria bisericească și împărțirea în perioade ar trebui totdeauna făcută după acele evenimente, cari au dat dezvoltării bisericii o direcțiune nouă.

Autorul ne spune, că cu începutul per. II a. 325 scapă biserica de sub persecuțiune. Noi știm că biserica creștină scapă de persecuțiunile împăraților romani încă pe la anul 312, când Constantin

cel Mare și cumnatul său Liciniu ajung domnitori în imperiul roman. Constantin declară religiunea creștină în imperiul său de religiune de stat pela anul 313, iar la anul 323, devenind Constantin singur domnitoriu, ajunge și religiunea creștină religiune de stat în imperiul roman. Declararea religiunii creștine de religiune de stat în imperiul roman e un eveniment mai însemnat în istoria bisericească decât primul sinod ecumenic, prin urmare și primul period îl putem lua până la anul 312 sau 323. Cu toate acestea autorul începe istoria per. II cu domnia lui Constantin și nu cu sinodul ecumenic.

Tot așa trece autorul cu vederea un eveniment însemnat, adică ivirea religiunii mohamedane, care a adus bisericii creștine mare stricăciune și cu a cărei ivire capătă biserica creștină altă față, fiind religiunea creștină în locurile cele mai însemnate — Asia mică, Palestina, Antiochia, Alexandria, Africa unde s'a dezvoltat aproape întreaga literatură creștină până aci — nimicată cu totul.

De aci înainte încep episcopii de Roma a fi din ce în ce mai pretențioși față de ceilalți episcopi, căci biserica Orientului se nimecește în parte, iar cea din Occident capătă din ce în ce putere mai mare.

Ar fi fost bine să înceapă autorul cu anul 622 un period nou, cu atât mai vârtos că de atunci se începe și încreștinarea popoarelor din Occident.

Autorul putea începe și dela anul 1054 un period nou, căci desbinarea bisericii occidentale de cea orientală e un eveniment, care nu poate fi trecut atât de ușor cu vederea. Merită atențiune mai mare momentul în care patriarhul din Roma, văzând că nu-și poate ajunge scopul de a fi capul întregii biserici, aruncă blăstem asupra bisericii orientale rupând astfel unitatea bis., caracteristica cea mai frumoasă a religiunii creștine.

Părerea noastră deci este că autorul ar fi făcut bine dacă ar fi adoptat în manualul său împărțirea făcută de alți istorici români adică împărțirea în 5 perioade și anume:

I per. dela întemeierea bisericii până la anul 312.

II per. dela 312—622.

III per. dela 622—1054.

IV per. dela 1054—1453.

V per. dela 1453 până în prezent.

Autorul împarte mai departe perioadele în mai multe capitule, dar' nici aici nu a fost norocos, căci nu aflăm în espunerea materialului aceea legătură logică, care ar trebui observată într'un manual de școală. Așa tratează autorul în cap. I sub „Începutul bisericii“ chiar și despre persecuțiunile din partea împăraților romani și despre eresiile ivite în sinul bisericii; în cap. II despre instituțiunile bis. despre sacramente, ierarhia bis. și sinoade și abia în cap. III (pag. 27) tratează despre lățirea creștinismului, despre primele comunități creștine și despre școalele creștine. Credem că elevul ar trebui să aibă cunoștințe temeinice despre lățirea creștinismului și

despre școalele creștine, pentru a înțelege mai bine persecuțiunile împăraților romani și mai ales eresiile și schismele, cari numai după ce creștinismul s'a lătit, au început a se ivi în sinul bisericii creștine.

În cele următoare vom arăta câteva din erorile mai bătătoare la ochi începând cu *Periodul I*.

În §. 4 ne spune autorul că în urma goanelor rădicate de Iudei apostolii s'au împrăștiat prin *alte orașe* din Palestina precum în *Antiochia*, *Cesarea* și *Damasc*. Oare Antiochia și Damasc sunt orașe din Palestina?

În §. 5 pag. 9 face autorul amintire despre părinții apostolești, fără să spună însă, că de ce se numesc ei așa și prin ce se deosebesc de sântii părinți; apoi ar fi fost bine să-i amintească pe toți părinții apostolești, căci cetitorul nu poate ghici, cari bărbați sunt considerați de către biserica creștină de bărbați apostolești.

La §. 11 putea autorul să espună mai clar ce înțelegem sub eresie și prin ce se deosebește eresia de schismă, pentru că știm, că și în *periodul prim* au existat pe lângă eresii mai multe schisme d. e. montaniști (pe cari autorul îi numără între eretici, cea ce nu e corect, pag. 18), novatianismul, schisma lui Meletie ș. a.

Nu înțelegem de ce enumeră autorul eresiile *periodului II*, la *periodul prim* d. e. Arianismul. Apolinarismul, Nestorianismul, Eutyhianismul, învățătura lui Augustin și Pelagiu (pag. 19), de oare ce aceste eresii s'au ivit toate în decursul *periodului II*.

La espunerea învățăturilor ereticilor aflăm multe erori și mari contradicții în manualul acesta, așa aflăm la pag. 19. „Arie învăța de Cristos, că nu este de o ființă cu Tatăl, adecă Dzeu adevărat, ci numai asemenea cu Dzeu.“ Aceasta nu e adevărat, căci Arie nu asuzinut nici când, că Cristos ar fi a semenea cu Dzeu, ci susținea, că Cristos este numai o creatură a lui Dzeu. Învățătura, că Cristos este numai asemenea cu Dzeu, s'a născut abia după moartea lui Arie și era lătită mai ales de Eusebiu din Nicomedia; ea se numește semiarianism. Autorul tratează în 3 locuri (pag. 19, 35, 46) despre învățătura lui Arie și în totdeauna espune aceasta învățatură în alt mod.

Tot la pag. 19 scrie autorul despre Nestorianism și Eutichianism: „Nestoriu, care recunoștea în Cristos numai o fire, cea omenească; Eutichie care recunoștea în Cristos eară numai o fire, însă cea dzească; ambe aceste eresii sunt cunoscute sub un nume general de monofisiți, (una natură în Cristos).“

La pag. 35 ne spune autorul că Nestoriu recunoștea în Cristos numai firea omenească.

Espunerea aceasta e falsă și nu ne putem închipui cum se pot strecura într'un manual erori

atât de enorme, mai ales cu privire la învățăturile ereticilor, cari sunt deja atât de cunoscute.

Autorul crede, că Nestoriu recunoaște în Cristos numai o fire, cea omenească, cea-ce nu este adevărat, căci Nestoriu, voind să combată învățătura lui Apolinariu, recunoaște în Cristos nu numai două firi, dar desparte chiar persoana dzească de cea omenească. Nici unde nu am aflat, că învățătura lui Nestoriu s'ar fi numit vre-odată „monofisitism“, care numire s'a folosit în biserică numai pentru învățătura lui Eutichie.

La pag. 19 cetim, că Pelagiu — *monah din Roma* — a combătut învățătura lui Augustin despre predestinațiune, ear la pag. 20 ne spune același autor, că Augustin a combătut învățătura lui Pelagiu — *călugăr din Africa*. Noi știm că Augustin combătând pe Pelagiu a ajuns la învățătura despre predestinațiune și din combaterea învățăturii lui Augustin prin Ioan Cassianus în opul său „*collationes patrum*“ s'a născut învățătura, care se numește semipelagianism. Apoi Pelagiu la pag. 19 e monah din Roma, ear la pag. 20 călugăr din Africa, în realitate însă a fost un călugăr din Britania.

La pag. 24 susține autorul, că presbiterii nu au avut dreptul să sevărsască taina mirului, care taină împreună cu preoția a fost rezervată pentru episcopi. Poate că autorul nu s'a exprimat destul de clar, și a voit să înțeleagă sub sevărsirea tainei mirului pregătirea s. mir, dacă însă autorul înțelege și la locul acesta (vezi pag. 23) ungerea cu s. mir, atunci trebuie să-i spunem că dreptul acesta nici o dată nu a fost rezervat numai pentru episcop. Aceasta o aflăm în așezămintele apostolice — s. Ambrosie, Augustin, Ioan Crisostom, Ieronim mărturisesc unanim, că episcopul nu se deosebește întru nimic de preot, fără numai prin puterea de a hirotoni*).

La pag. 25 zice autorul: „Între mitropoliți se distingeau aceia, cari aveau scaunul în cetăți, unde au conlucrat apostolii, precum Antiohia și Alexandria în părțile răsăritului, Roma la apus.“ Pentru romano-catolici se potrivește de minune teoria aceasta, căci ei tocmai prin această teorie se încercau să denege mitropolitului din Constantinopol dreptul de a fi între patriarhi; noi însă susținem, că acei mitropoliți erau distinși, cari se aflau în cetăți unde era administrația politică. După teoria autorului ar trebui să ocupe patriarhul din Ierusalim primul loc, pentru că acolo au fost toți apostolii; apoi am dori să știm când și care dintre Apostoli a fost în Alexandria?

În §. 16 amintește autorul mai multe sinoade locale, cari nu s'au ținut în per. I, pentru a le aminti mai târziu încă odată, așa sinoadele dela Antiohia (341), Laodicea (364), Sardica (343),

*). Eată cum se exprimă Ieronim: „Quid facit excepta ordinatione, episcopus, quod presbiter non faciat.“

Gangra (360), Constantinopole (394), Cartagena (418) vezi și pag. 35 — pe lângă cuvântul „sinoadele“ adaugă autorul, de sigur pentru ca elevul să priceapă mai bine, „soboarele“ pag. 26.

(Va urma)

Higiienă

de Dr. Leo Mureșan medic practic și profesor la institutul teologic și pedagogic în Caransebeș.

Înveninările de plumb*)

Plumbul se folosește mult și în diferite forme. El se prelucra spre a fi întrebuințat ca gloanțe pentru arme, dară și spre întrebuințare pe terenul industriei. Pe lângă multele calități folositoare el are și o însușire stricăcioasă, și anume asupra organismului omenesc, căci are putere înveninătoare. La pălării, la lucrătorii de așternuturi (madrațe), la fete și neveste cari se rumenesc și albesc, la oamenii cari beau apă străcurată prin țevi de plumb, la culegătorii de litere (tipografi), la coloritorii de pături și la olari se arată înveninarea de plumb.

Înveninarea aceasta e foarte dureroasă; ea ca un vârtej se învârtă în jurul buricului.

Durerea pornește de aici prin părțile rușinoase ale corpului omenesc până la degetele mari ale picioarelor.

Învățații iau dat un nume frumos durerii acesteia numindu-o: „Cólica saturnia.“ Noi românește o numim: „strînsoarea de pânțe.“ E și drept, căci te faci ghem când ea te apucă. Mărimea durerii acesteia se demultă și prin aceea, că mulți pătimitori de astfel de morb s'au sinucis în mijlocul suferințelor.

Plumbul de pușcă nu face larmă mare când se oprește în trupul omenesc, ba chiar în organe nobile de viață nestrăbătându-le nu face daună. S'a întâmplat, că oameni au fost împușcați în inimă, și în păreții ei oprindu-se plumbul, au trăit zeci de ani**). Literatura medicală ne istorisește și astfel de cazuri, că glonțul a trecut și prin teaca creierilor, și totuși unii oameni împușcați astfel, au trăit și au murit numai în urma bătrânețelor. E vorba, că plumbul se nu se topească. Glonțul de pușcă nu se topește în trupul omului. Dacă ești împușcat în o mână și glonțul a rămas acolo, îl găsești după mulți ani în pulpa piciorului. El călătorește fără a simți împușcatul neplăceri. Așa fac și acele; așa bumbuștele cari intră în carnea omului și nu se pot scoate. Ele călătoresc prin corp.

Plumbul este mult folosit în arta industrială și tehnică.

Vulcan din mitologie a fost artistul cel mai mare între Zei. El lucra în crepăturile munților ce scuipeau foc. Acolo a făurit Zeului fulgerilor, a

*) Reproducerea e dorită.

***) Glonțul acolo s'a învâlit cu scoarță (incrustat) și a stat ca într-o magazină.

trăsnetelor și a ploaiei (Joie) un scut îngrozitoriu și un sceptru minunat. Lui Achile (viteaz grec) iau înădit un îmbrăcământ întreg tot din metal; cu barosul său a format armele lui Ercule. Și apoi pentru persoana sa și-a format două roabe (sclave) foarte frumoase. Ele erau de aur și se mișcau, ba îl sprijineau când se plimba, căci el s'eracul a sciopătat. Unii scriitori zic: că muma, muierea lui Joie, la născut numai ca o schinteie de mare, și năcăjită fiind de acel monstru la aruncat din ceriu (Olimp) la pământ. Alți învățați greci scriu, că Joie singur, fiind Vulcan făcău, la prins de un picior și la trântit din ceriu la pământ. Joie a fost turbat de mânie pe Vulcan pentru că mama sa la născut fără mijlocirea lui sau a unui Zeu de sexul masculin. Căzând Vulcan o zi întreagă din ceriu s'a pomenit cu picioarele zdrobite pe insula *Lesbos*.

Vulcan a adus cultură și civilizațiune pe pământ.

Trecând acuma dela aceasta mică excursiune să urmărim eară înveninările cu plumb.

Oamenii înveninați cu plumb când capătă mătrici sau sgârçiri (spasme) în jurul buricului, nu stau pe loc. Ei se întorc și svârcolesc, resucesc și sgârçesc în pat. Alții se trântesc pe vatră (podele, pe pământ) și totți înțepenesc palmile prefăcute în pumni pe regiunea de sub furca peptului.

Durerile acestea țin câteva minute, apoi slobod din corzi. Pânțele (foalele) e întins, retras și tare ca o scândură (tablă). Popsitul durerilor (intervalul între durere și odihnă) e suportabil dureros.

Diagnosa, sau cunoașterea unei înveninări cu plumb cere multă băgare de samă. Aci câteva minute își sparge un medic conștiincios capul cu gânduri.

Sunt morhuri cari samănă ca ou cu ou înveninării cu plumbul. Se luăm spre exemplu un sgârçiu de stomac sau mai bine sgârçirile ce se nasc când are un morbos petrii în beșica ferei din ficat. Ficatul (maul) se întinde din coșul peptului până la granița coastelor drepte, și dacă apeși cu degetele mâinei, se poate pipăi dunga lui. Durerile cari se nasc aici în urma insultelor de petrii în beșica ferei arareori se simțesc unde se află petrile închiriante.

Morbosul se plânge numai de durere în jurul buricului. Acuma nici nu-ți fulgeră prin cap că cu care inimic ai de lucru. Albușul ochilor e galbîn, pelea corpului întreg e galbînă. Dacă bagi în ud o cârpă sau hârtie albă îngălbinește și nu arare ori ved pacientii pârtelele alb-gălbene. Precum a astupat Polifem, uriașul cu un ochiu în frunte, peștera sa cu o stâncă mare ca să nu fugă oaspeții săi nechiemați, — Ulis și ortaciul lui —, când ducea el oile la pășune, așa astupă și petrilele canalul beșicii de fere, ce duce zama aceasta în intestinul subțire (mați) de sub furca peptului. Ferea străbate acuma tot organismul, și toate țeseturile lui. Eacă

gălbinarea! Dară gălbinarea obvine și la inveninările cu plumb. Așa, stă medicul înmărmurit la patul pacientului și nu știe unde roade buba. Dar știința medicinală și apucăturile ei fac pe medic renumit; de multe ori te acăți de un paiu obiectiv și învingi.

Atâta zic aici că: pe suprafața gingiilor, sau pe carnea ce țin dinții în gură se află o tivitură sură, și aceasta e semnul inveninării cu plumb.

Plumbul inveninează trupul omenesc când se află în stare fluidă, apătoasă, adecă topit; și el apucă corpul, intrând în el în două chipuri: odată ca fulgerul, de altă dată mai blând și ține ani întregi. Inveninarea dintăiu se numește de medici acută, a doaua cronică.

Inveninările acestea se acomodează adecă firei omului. Împreunările plumbului cu alte substanții mestecate fac minuni contra diferitelor morhuri.

Morhuri ca aprinderea ochilor, se curează cu plumb, morhuri cari storc apa și sângele din organismul omenesc iar se curează cu plumb.

Natura nu produce nimic îndeșărt, de giaba.

Prelegere practică din fizică

„Causa căderii grindinei la pământ“

Intuirea și descrierea.

Învătătoriul ia o bucată de cretă în mână, pe cărea o arată școlarilor, apoi o sloboade din mână ca să cază la pământ. Ce am avut eu în mână? În mână ai avut o cretă. Ce am făcut eu cu creta din mână? Creta din mână ai slobozit-o. Unde a căzut creta după ce am slobozit-o din mână? După ce ai slobozit creta din mână a căzut la pământ. Au fost creta sprijinită sau ba după ce am slobozit-o din mână? Creta după ce ai slobozit-o n'au fost sprijinită.

Analisa.

După ce n'a mai fost sprijinită creta, ce s'a întâmplat cu ea? După ce n'a mai fost creta sprijinită, ea a căzut. Unde au căzut creta după ce n'a mai fost sprijinită? După ce n'a mai fost sprijinită, creta a căzut la pământ. Așa dară, creta când nu este sprijinită ce se întâmplă cu ea? Creta când nu este sprijinită cade la pământ.

(Învătătoriul ia după acestea o bucată de peatră apoi burete (sponghe) și face tot procedura de sus, apoi urmează:

Formarea șirurilor analoage.

Fiți atenți. Când creta nu mai este sprijinită ce se întâmplă cu ea? Când creta nu mai este sprijinită cade la pământ. Dar dacă nu este peatra

sprijinită, ce se întâmplă cu ea? Dacă peatra nu este sprijinită, cade la pământ. Dar dacă nu este sponghe sprijinită, ce se întâmplă cu ea? Dacă sponghe nu este sprijinită, cade la pământ.

(Aceste trei întrebări se se repeteze mai de multe ori și în cor).

Judecata contrasă.

Fiți atenți. Așadară creta, peatra și sponghe dacă nu sunt sprijinite ce se întâmplă cu ele? Dacă creta, peatra și sponghe nu sunt sprijinite, cad la pământ.

(Aceasta este premisa I, care asemenea se repetează mai de multe ori.)

Aflarea noțiunii generice.

Ce am învățat noi, că cum se numesc obiectele acelea pe cari le putem pipăi, vedea, simți etc.? Obiectele acelea pe cari le putem pipăi, vedea, simți etc. se numesc corpuri. Creta, peatra și sponghe pentru că le putem pipăi, vedea, simți etc. ce sunt? Creta, peatra și sponghe pentru că le putem pipăi, vedea simți etc. sunt corpuri. Așadar creta, peatra și sponghe ce sunt? Creta, peatra și sponghe sunt corpuri.

(Aceasta este premisa II, care asemenea se repetează).

Legea naturală.

Fiți atenți. Prin urmare, corpurile când nu sunt sprijinite ce se întâmplă cu ele? *corpurile când nu sunt sprijinite cad la pământ.*

(Aceasta este concluziunea care, trebuie scrisă pe tablă și esercitată în cor.)

Aplicarea legii.

Ce se întâmplă cu corpurile când nu sunt sprijinite? Corpurile când nu sunt sprijinite cad la pământ. (premisă I.) Este și grindina un corp? Și grindina este un corp. (premisă II). Prin urmare grindina când nu este sprijinită ce se întâmplă cu ea? *Grindina când nu este sprijinită cade la pământ.* (concluziunea).

Pentru ce cade grindina la pământ? Fiindcă corpurile când nu sunt sprijinite cad la pământ. Și pentru ce cade și grindina la pământ? Fiindcă și grindina e un corp. Și dacă e corp ce trebuie să se întâmple cu ea când nu este sprijinită? Când nu este sprijinită cade la pământ.

(Aceste 3 întrebări pot să rămână, căci ținta dorită am ajuns-o și așa, însă aceste le întrebuițăm pentru întipărirea mai bună a legii naturale.)

George Sêrbu
învătătoriul în Corniareva.

Varietăți

Chirotonire. Prea Sântitul Episcop diecesan *Nicolae Popea* a hirotonit pe candidatul de preoție — absolvent al facultății teologice din Cernăuți — *Ioan Murgu* întru diacon Sâmbătă în 9-lea, eară întru presbiter Mercuri în 13 Iulie a. c., pentru parohia din Sasca-montană, protopresbiteratul Bisericeii-albe.

Curs de poștă și telegrafă. Ministrul de comunicațiune Béla Lukács va deschide în 1 Septemvrie n. un curs de șese luni pentru calificare de oficiali auxiliari de poștă și de telegrafă. Acești oficiali auxiliari vor fi întrebuițați la serviciul de manipulațiune cu un salariu anual de 500 fl. până la 700 fl. Cursurile se vor ținea și în orașele Mișcolț, Brașov, Murăș-Oșorheiu, Arad, Canija-mare, Logoj, Niregyháza. Ca ascultători la aceste cursuri se primesc în rândul întâiu suboficieri ieșiți din serviciul militar activ, apoi aceia cari au servit deja ca magistri postali sau espeditori, cari au absolvat patru clase ale unei școale medie sau școala de manipulațiune a suboficierilor, sau cari posed cualificațiunea corespunzătoare; în fine tineri, cari au trecut preste 16 ani și au absolvat a 4—6 a clasă a unei școale medie.

Competenții au să dovedească, că au implinit 16 ani și n'au trecut al 35-lea an al etății lor, că sânt cetățeni ungari, că posed bine limba magiară, respective croată în vorbire și în scriere, că au un trecut nepătat și că fizice sunt apți pentru serviciul postal și de telegrafă.

Ascultătorii cursului, afară de suboficieri solvesc 10 fl. tacsă de înscriere și didactru. Cererile de primire sunt a se adresa până în 10 August n. pe calea diregătoriei adecă a pretorelui sau a primariului competent acelei direcțiunii de poștă și telegrafă pe a cărui teren petentele vrea să asculte cursul.

Atragem dară cu totadinsul asupra acestui curs atențiunea acelora, cari se interesează de el sau au voiă a se dedica acestui serviciu.

Petreceri. Măiestrii jococari din Logoj aranjează cu ocașiunea Stului Ilie o *Petrecere de joc* Mercuri în 1. August st. n. 1894 în grădina otelului „Concordia“. Venitul curat e destinat pentru darurile ce se vor procura pe sama sf. btserici gr. or. române din Logoj. Oferte marinimoase să primesc și să vor cuita cu mulțămită pe calea ziaristică.

— Corul voc. ort. rom. din Oravița-rom. sub conducerea dirigentului seu Geoge Jian, arangiază

cu ocașiunea Rugii dela St. Ilie (20. Iulie v.) o *Producțiune*, care se va ținea în teatrul de vară din grădina hotelului „Coroana Ungariei“. Venitul curat este al fondului corului. — *Programul.* I. Concertul: 1. „Psalm 51,“ cor mixt de Musicescu. 2. „Moartea lui Mihai,“ legendă de Bolintineanu, musică de Vidu cu soli (Mihaiu: D-l. G. Pipelca). 3. „Potpouri rom.“, esecutat de D-nii: G. Jian (violină). A. Perian (flaută). N. Radulescu (violoncello) și E. Muntean (fortepian). 4. „Subt o culme“ de V. Vasilescu, solo de bas, cântată de D-l universitar C. Dure. 5. „Hora popilor,“ cor mixt de Musicescu. 6. Ouvertură din opera „Semiramis“ de Rosini, esecutată de orchestru. — II. Teatrul: „Sărăcie lucie“, comedie populară cu cântece de I. Vulcan. (Se petrece într'un sat lângă Oravița.) Persoanele: Sivu Ernilă, D-l C. Lazăr. Veselina, fata lui, D-ra A. Copie. Ioța, cărăuș, D-l C. Pavloviciu. Trăilă Liliac, D-l G. Pipelca. Viliga, nebunul satului, D-l G. Jian. Sanda, țigancă vrăjitoare, D-ra M. Jumanca. O nevastă, D-ra E. Păștilă. O fată, D-ra C. Cotêrlă. O altă fată, D-ra I. Neda. Un fecior, D-l I. Cotêrlă. Alt fecior, D-l I. Cucu. După producțiune joc.

Necrolog. Tinerul Iosif Mateiu, din comuna Margina, studinte de a V. clasă gimnasială, în urma unui morb greu de pept, în 21. Iunie v. a. c. și-a dat nobilul seu suflet în mâna Creatoriului. Înormântarea au sevrșit-o trei preoți, cântările funebrele le-a esecutat corul vocal din loc. Cuvântarea ocașională a rostit-o părintele Ioan Balint din Povêrgina, prin care a stors lucrămi din ochii mulțimei de popor. Pre reposatul îl deplâng cu mare jale mult întristații săi părinți Iosif și Ana Mateiu, moșul seu Ioan Mateiu, preot în loc, unchii Vasilie și Atanasie preoți, vêrul seu Partenie Mateiu, capelan, și alte multe rudenii, amici și cunoscuți. — Fie-i țêrna ușoară! — *P. Mateiu.*

Nr. 97 ex 1894.

Concurs

Cu provocare la literele Ven. Consistoriu diecesan ddo 30 Iunie a. c. Nr. 1609 Șc. se escrie concurs pentru îndeplinirea postului vacant de învățătoriu la școala capitală confesională gr. or. română de băeți clasa II și III din opidul Logoj, cu termin de recurgere de 30 zile socotit dela prima publicare în „Foaia diecesană.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu și bani pentru cortel 670 fl. v. a.
2. Pentru scripturistica 5 fl.
3. Spese pentru conferințe 10 fl.
4. 2 jug. pământ arătoriu, ca remunerațiune pentru înstruarea elevilor în cântarea de strană pe timp cât va coresponde;
5. Taxele îndatinate dela înmormântări, parastase ș. a. ce-i compet în sensul decisului comitetului par. din 10 Iulie a. c. Nr. prot. 97.

Dela recurenți se cere calificățiune foarte bună din studiile pedagogice, precum și absolvarea a cel puțin 6 clase gimnasiale sau reale — nu mai puțin desteritate în cântările de strană.

Doritorii de a ocupa acest post își vor subșterne recursele adresate comitetului par. și provăzute cu toate atestatele prescise la oficiul protopresbiteral gr. or. rom. din Logoj până la terminul susdefipt.

Logoj, din ședința comitetului par. gr. or. rom. ținută la 10 Iulie 1894.

[40] 1—3

Stefan Antonescu,

preș. comit. paroh.

În conșelegere cu mine: *Dr. George Popovicu,* ppbiter.

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățatoriu la școala confesională gr. or. rom. din comuna **Pogănești**, protopresbiteratul Făgetului, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 200 fl. v. a.
2. Pentru scripturistică 3 fl.
3. Pentru conferințe 6 fl.
4. Pentru servitoriul școalei 6 fl.
5. 9. htl. de grâu și 9 htl. de cucuruz.
6. 1 juger de pământ estravilan.
7. Locuință liberă în edificiul școalei cu grădină de 1 juger.

Cei-ce doresc a ocupa acest post învățătoresc au să-și înainteze recursele ajustate cu documentele necesare conform statutului organic și regulamentului pentru organizarea învățământului, adresate comitetului parohial din Pogănești, la oficiul protopresbiteral gr. or. rom. în Făget până la terminul deschis.

Comitetul parohial dorește ca recurenții să se presinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică, dar nici decât în ziua de alegere.

Pogănești, din ședința comitetului parohial ținută la 16 Iunie 1894.

[41] 1—3

Comitetul parohial.

În conșelegere cu mine: *Sebastian Olariu* ppbiter tract.

Concurs

Pentru întregirea definitivă a postului învățătoresc la școala confesională ort. română din **Denta**, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 325 fl.
2. Usufructul dela 4 jugere pământ clasa I.
3. Pentru conferințe 10 fl.
4. Pentru adunarea generală 10 fl.
5. Paușal scripturistic 5 fl.

6. Cortel liber cu grădină de legumi și 1/2 juger grădină estravilană.

7. 32 metrii de lemne din care are a să încălzi și școala.

8. Dela înmormântări unde va fi poștit 50 cr.

Recurenții își vor instrua petițiunile conform statutului org. bis. și adresate comitetului parohial, le vor înainteza oficiului potopresbiteral din Ciacova.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poștiți a să presenta în oarecare Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipic.

[39] 2—3

Comitetul parohial.

În conșelegere cu protopresbiterul tractual.

Cereți „Zacherlin,”

care este cel mai sigur mijloc de a știrpi ori ce insecte în cel mai scurt timp. Pentru puterea și folosul Zacherlinului vorbește rezultatul lățirii lui enorme. Zacherlinul nici pe de parte nu se poate înlocui cu alte mijloace contra insectelor.

Cereți totdeauna o sticlă sigilată cu numele **Zacherl.** Toate celelalte sunt imitațiuni nefolositoare.

O sticlă constă: 15, 30, 50 cr., fl. 1 — fl. 2 —;

Cruțătoriu de Zacherlin 30 cr.

Se află de vindut la Domnii:

în Caransebeș: Eperjesy & Fűszás	în Logoj: A. Schizler și fiul
„ H. Porlfaster și fiul	„ Kőrösy Ladislaus
„ H. Rosenfeld.	„ Recht & Schwarz.
„ C. Schwab.	„ A. Schnitzer
„ Francisc Strauss.	„ Alexandru Karl.
„ Carol Ringelsen.	„ R. Morgenstern.
în Nădrag: Arpad Rusz	„ Németh & Klein.
în Ohaba-Bistra Heinrich Wolf.	„ Traian P. Rafin.
în Teregova: Dem. Wegel.	„ L. Vértés, farmacie.
	în Hăteș: Béla Issekutz

19 (5—10)